

Melden

Een berg kinderkopjes

10 oktober 2009

We moesten ons melden in Melden. Ja, ik weet het, het is een wat flauw grapje maar ik kon het toch niet laten liggen. Tenslotte moet je een verhaaltje ergens mee beginnen. In Melden dus. Maar... hoor ik daar niet luidop gedacht worden: „Daar was ie vorige week toch ook al“? Nee, nee, nee! Even bij de les blijven, lieve lezertjes. Toen passeerde ik in het schilderachtige Meldert. Om de verwarring nog wat groter te maken had ik nog even gedacht om vandaag, zondag, ook nog in dat bewuste Meldert te gaan wandelen. Het had eventueel gekund want er werd wel degelijk een wandeling georganiseerd. Echt. Maar goed, enige consideratie met het publiek is toch aangewezen. Dus... Melden en niet ook nog eens Meldert.

Melden is een dorp in het zuiden van de provincie Oost-Vlaanderen en het is een deel van Oudenaarde. Het is een langgerekt, kronkelend straatdorp dat langs de Schelde ligt. In de jaren zestig van vorige eeuw werd er dwars door het dorp een nieuwe weg aangelegd van Leupegem naar Berchem. Daardoor moesten heel wat huizen gesloopt worden en veranderde het aanzijn van het dorp volledig.

Wanneer Melden al ergens om bekend is, dan is het zeker om zijn Koppenberg. Die staat namelijk ook bekend als „de Bult van Melden“. Die Koppenberg is één van de talrijke heuvels in de Vlaamse Ardennen. Dit exemplaar is ongeveer 78 meter hoog en om op de top te raken moet je via een kasseiweg naar boven. Dat gaat niet zomaar want de

karacteristieken van deze bochel in het landschap zijn niet mis. Het steilste stuk heeft een stijgingspercentage van liefst 22%! Wie zich daar niets kan bij voorstellen moet maar eens proberen zelf die heuvel te voet te bestijgen. Wie wat masochistisch is aangelegd (of sportief, wat niet zelden ongeveer hetzelfde is) die moet het maar eens proberen met de fiets. Dat wordt helemaal genieten! De heuvel is bekend geraakt door de wielerskoersen die er in het seizoen overheen worden gestuurd. Met als kroon op het werk, uiteraard, Vlaanderens mooiste: de Ronde van Vlaanderen. Hoewel deze heuvel gevreesd wordt, is de beklimming ervan zelden van belang geweest voor de einduitslag van de koers. Daarvoor ligt hij te ver van de aankomst, wanneer iedereen zich nog wat zit te sparen voor de andere belangrijke

hindernissen die nog komen moeten. Het was de oud-renner, later leider van diverse wielerploegen, Walter Goodefroot die de „berg“ ontdekte. Hij lichtte de organisatoren van de Ronde van Vlaanderen er over in maar verklapte niet waar de helling zich bevond. Zo werd de Koppenberg eerst jaren later in het traject opgenomen. In 1976 met name. Het bleek een echte „killer“ te zijn. Helaas bijna letterlijk. Door de smalle weg, de afschuwelijk slechte kassei en de algemene drukte tijdens de koers kwam de Deense wielrenner

Het begin van de Koppenberg. Hier ziet het er nog heel gemakkelijk uit maar even verder begint de verschrikking van een stijgingspercentage van 22%. Door de bomen langs weerszijden is het ook letterlijk alsof daar „het licht uitgaat“.

De heilige kasseien van de Koppenberg.

Jesper Skybby er in 1987 zeer zwaar ten val. Na dat incident werd de Koppenberg gemeden totdat het wegdek in 2002 volledig nieuw werd aangelegd. Al is dat dan in 2007 toch weer eens moeten gebeuren. Het is nog steeds een kassei maar eentje die nu vakkundig is gelegd. Het moet hoe dan ook steeds geen pretje zijn om op een racefiets met keiharde, smalle bandjes tegen die muur omhoog te moeten sjouwen. Naast de Ronde van Vlaanderen is de Koppenberg in wielermiddens ook bekend omwille van de Koppenbergcross, een cyclocross die er jaarlijks op Allerheiligen (1 november) gereden en

gelopen wordt. Gezien de tijd van het jaar waren er nu al langs de helling allerlei aankondigingen van dit evenement te zien. Deze veldrit wordt algemeen beschouwd als een van de zwaarste van het seizoen. Ik kan het me ondertussen levendig voorstellen want het was dit jaar al de derde keer dat ik de helling hijgend ben opgestapt.

De Wandelsportvereniging Klavertje Vier had haar wandeling bedacht met de titel 7de Scheldemeersentocht. Een vlag die slechts heel gedeeltelijk de lading dekte. Alweer. Wie de kortste afstand van 6 kilometer koos werd inderdaad een ruime kijk op deze Scheldemeersen gegund. Evenals diegenen die de langste afstand van 24 kilometer wilden volmaken. Deze laatsten werden inderdaad eerst op de 6 kilometer losgelaten om vervolgens de 18 te doen.

In de brede Scheldevallei is het landschap zo vlak dat het wel lijkt voorbereid door iemand die er vloertegels wil in leggen. Maar kijkt men links en rechts dan rijzen daar de bulten op die aan de streek haar naam hebben gegeven: de Vlaamse Ardennen. Het eerste gedeelte van deze wandeling ging dus over vlak terrein langs een afgesneden meander van de Schelde. Een landschap dat door het verlies van zijn economisch belang redelijk

Langs de oude Schelde

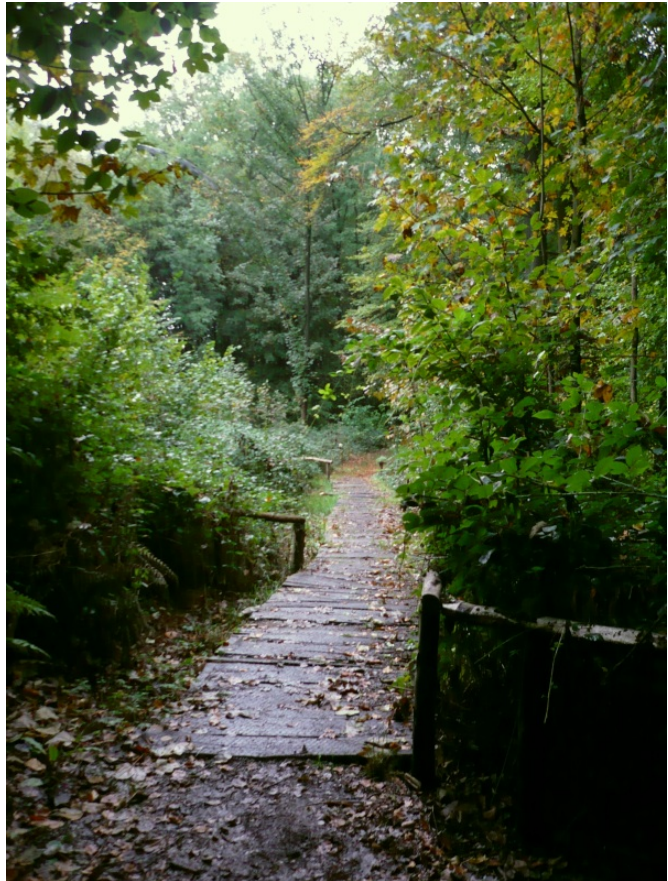
ongeschonden is bewaard gebleven omdat het water van de vroegere loop van de rivier nu nog slechts als viswater voor de sportvisserij dienstig is. Op de Scheldedijk waren op de andere oever de golfcourses van de Oudenaardse Golf- en Countryclub te zien. Waarna het uitgezette pad mij van de dijk afleidde terug naar Melden en zijn Sint-Martinuskerk. Die staat daar zeer merkwaardig waar de vlakke Scheldepolders abrupt overgaan in de heuvel met de kerk. Vlak bij deze kerk, in de Meldenstraat, bevond zich het begin- en eindpunt van de wandeling. Evenals dus een eerste rust- en controlepost. Al was „rust“ wel zeer

betrekkelijk want het was er ongehoord druk en lawaaierig.

Hoewel ik er niet direct een vermelding van gevonden heb, moet er in Melden ooit een spoorlijn gepasseerd zijn. Nu is de bedding daarvan een nieuw geasfalteerd wandel- en fietspad geworden. Dat kregen we dus ook al dadelijk onder de voeten geschoven.

Wandelend langs dit pad was al snel heel duidelijk de Koppenberg te zien als een flinke, beboste, groene puist in het landschap. De organisatoren hadden het beloofd: het beklimmen van die Koppenberg, daaraan was niet te ontkomen. En zo geschiedde. Via het

betonnen knuppelpad de Goote en Voetweg 71 kwamen we een klein eindje na het begin op de kassei van het Steengat ofwel de Koppenberg uit. Er werd daar ijverig gewerkt om een van de woningen te voorzien van een rieten dak. Dat werd gewoon bovenop de pannen gelegd. Ik moet zeggen dat het uiterlijk van dat huis er bepaald veel door op vooruit ging. Om in de sector van de immobiëlen te blijven: aan het einde van de kassei, boven, staat nog steeds een boerderij te koop. Wie zich in de agrarische sector wil lanceren, op een doorgaans onmogelijk rustige plaats wil wonen en in het seizoen ongeveer wekelijks van een voorbijtrekkende koers of horden fietstoeristen wil „genieten“... het is maar dat je het weet. Waar de kassei eindigt is het nog niet de top van de Koppenberg, die komt even verderop maar vanaf hier is de helling veel en veel milder. Even voorbij de top wezen de gele pijltjes resoluut het bos in dat op de flanken van de heuvel staat. Eigenlijk zijn dat drie bossen die ongeveer op elkaar aansluiten. Er is, vanzelfsprekend, het Koppenbergbos dat 29 ha groot is. Verder het Berk- en doornbos van 1,5 ha en tenslotte het Onderbos van 5 ha. Hoe het ook zij: het is een heel mooi bosgebied. Met vooral flinke beuken op voortdurend wisselende hellingen waar doorheen wandelpaden met bruggetjes en poortjes zijn aangelegd. De paden waren, ondanks de recente zware regenval, zeer goed begaanbaar en slechts op de laagste stukken was er hier en daar sprake van enige modder. In het voorjaar bloeien hier volop de boshyacintjes. Nu is er een weelde aan kleuren te zien die de herfst in het gebladerde heeft geschilderd. Van eerdere wandelingen was me al bekend dat wanneer je dit bos doorsteekt, je aan de drukke verkeersweg naar Ronse terecht komt. Met aan de overkant Nukerke. De kerktoeren van dat dorp had ik trouwens reeds een tijdje in de kijker voordat ik het bos indook.

In het Koppenbergbos

Na het bos en een stukje langs de grote weg boog het traject af naar het Heidje en de Kortekeer. Die laatste is een helling die wel eens in de plaats kwam van de Koppenberg wanneer die er te slecht bij lag. Een veel minder spectaculaire helling met een net maar smal asfaltbaantje. We zijn op het hoogste punt aan de Kortekeer voorbij gegaan. Voor mij was het bepaald geen onbekend terrein daar. Ter gelegenheid van andere wandelingen, al dan niet vanuit Nukerke, had ik er reeds rondgelopen. Veel bijzonders had het landschap langs het traject eigenlijk niet te bieden maar we moesten toch op een of andere manier in Zulzeke raken. Dat was de plaats waar de volgende rust- en controlepost was gevestigd. Die trouwens twee keer moest aangedaan worden want van daaruit vertrokken twee wandellussen waarvan de laatste weer naar het beginpunt in Melden leidde. Zulzeke hangt niet aan Oudenaarde maar aan Kluisbergen. Daarvan is het de kleinste deelgemeente en bovendien is het daar zeer rustig en landelijk. In het uiterste zuiden van dit dorp ligt de Hotondberg, het hoogste punt van de provincie want 150 meter boven de zeespiegel. Om maar te zeggen hoe snel het reliëf hier wel verandert. Aan welke heilige de kerk in Zulzeke is gewijd, dat raadt je nooit: Sint Jan in de Olie! Ik verzin dit niet. Als dat

De kerk van Zulzeke. Toegewijd aan de meest losbandige heilige in de Roomse geschiedenis.

Richter. Niet mis dus. Daarbij lag het epicentrum van de beving onder Zulzeke. Op ongeveer 19 kilometer diepte. Sindsdien heeft er schijnbaar nog weinig bewogen in dit dorp.

De landbouwbedrijven hier in de onmiddellijke omgeving hebben allemaal een naam die waarschijnlijk teruggaat op een oude benaming of traditie. Er wordt op de nette borden ook aangegeven waarin het bedrijf is gespecialiseerd. Het valt ook op dat er hier zeer oude boerderijen te vinden zijn. De muurankers geven dikwijls het bouwjaar weer en daarbij zijn

De Molen ten Baete. Volgens de muurankers van 1798

geen vrolijke heilige zal zijn. Misschien bij wijlen een beetje moeilijk verstaanbaar. Rond de kerk ligt het kerkhof en in de muur daarvan is nog een „bellemanshuisje“ te zien. Van daaruit werden vroeger de berichten afgekondigd. Wie met wie ging trouwen, wie er in een vers graf lag achter de muur, wanneer de distels moesten verdelgd en de sloten geruimd worden, enzovoort. België, laat staan Vlaanderen, kent gelukkig niet veel aardbevingen maar de zwaarste ooit daar had Zulzeke wat mee vandoen. Op 11 juni 1938 beefde de aarde in Vlaanderen met een kracht van 5 op de schaal van

jaartallen uit de 18de eeuw geen uitzondering maar eerder regel. Sommige boerderijen zijn met liefde en veel kosten gerestaureerd of bewaard alsof ze pas vijftig jaar overeind staan. Andere tonen het rommeltje en de smerigheid die in deze gouw met het boerenbedrijf schijnt samen te hangen. Van een enkele heeft men het aangezicht verminkt met helgele verf. Eén van de mooist bewaarde (of in eer herstelde) is de Molen ten Baete. Vanaf de straat is er van de molen niets te zien. Enkel een groot woonhuis is zichtbaar. Nochtans is de molen, een watermolen, er nog steeds want hij is opgenomen in het

bestand van Vlaamse molens. Zulzeke telt trouwens meerdere molens waarvan die op de Hotond de enige windmolen is.

Na nog een passage langs de rustpost in Zulzeke ging de laatste lus zoetjesaan op het eindpunt aan. Daarbij ging het traject langs de Pladutsestraat (!) en langs de Nedermolen. Je kan er niet naast kijken want het geheel ziet eruit als een industrieel complex uit een voorgaande eeuw. Wat het ook is! Grote bakstenen gebouwen met een schouw en een bruisende beek langs de straatkant. Deze koren- en oliemolen werd reeds in 1574 vermeld maar vanzelfsprekend zijn de gebouwen die er nu nog staan van recentere datum. Van 1885 met name. Nadat de watermolen in onbruik raakte werd er een stoommachine

De Nedermolen aan de Pladutsestraat tussen Zulzeke en Melden.

geïnstalleerd. Vandaar komt dus de schouw die naast het gebouw staat. Het complex ligt overigens op de grens van Zulzeke en Melden en het is een zeldzaam geworden voorbeeld van wat oorspronkelijk een grote olie- en korenmolen was. In 1885 moet het een zeer modern geheel geweest zijn dat volgens de toenmalige technische en economische opvattingen en vereisten werd gebouwd en uitgerust op de plaats van en met elementen van een oudere watermolen. Een deel van de industriële uitrusting is thans verdwenen maar er blijven toch nog heel wat materiële getuigen van de semi-industriële periode over. Zoals de schoorsteen, de oude overbrenging van de stoommachine, de dubbele builmolen en het algemeen uitzicht binnen en buiten. Het gaat hier tevens om een getuige van de ontwikkelingen op het vlak van de watermolenbouw net voordat de waterturbine in Vlaanderen een zekere verspreiding begon te kennen. Zeldzaam karakteristiek is ook de overwelfde wateraanvoer. Naast de molen lag er

vroeger een spaarvijver, die werd opgevuld waarna het water zich op het 3,2 meter grote waterrad kon storten. Daarmee konden dan drie steenkoppels worden aangedreven. Evenals een haverpletter, een koekbreker, een buil en een graankuiser. Ik heb geen idee wat dat eigenlijk allemaal moet voorstellen maar het moet alleszins een krachtig geheel geweest zijn. Ondanks dat één van mijn bronnen vermeldt dat de molen „maalvaardig“ gerestaureerd werd, is dat volgens mij zeker (nog) niet het geval. Immers, van het molenrad zijn er nog slechts twee flenzen en een as te zien en daarmee kan bezwaarlijk wat dan ook aangedreven worden. Wel is de molen beschermd als monument en de omgeving als dorpsgezicht.

Gedurende het laatste stuk van de wandeling bleef de Koppenberg in het gezicht maar we hebben hem niet weer beklommen noch afgedaald. Wel ligt er langs de flank van de heuvel een andere „berg“ waarover het wandeltraject liep: de Rotelenberg. Veel vriendelijker dan de Koppenberg en geasfalteerd. Deze heuvel is niet alleen korter maar er zit ook slechts één stuk in dat wat steiler is. Dus na wat de echte Koppenberg ons bereidde was dit slechts een zucht in een windvlaag. En... van vlagen gesproken: die werden ons niet bespaard onderweg. Hoewel het iedere keer slechts kort regende maar het was wel een heel verschil met het constant droge weer waar we de afgelopen maanden mee verwend werden. Maar...

*Paddestoelen, beukennootjes,
dwarrelblaadjes, rood en geel.
Buiten vind je al die schatten
van de herfst, zoveel, zoveel.*

*Regenvlagen, hagelbuien,
pijpenstelen, hondenweer.
Maak een paraplu van blaadjes
en geen druppel raakt je meer.*

*Spinnenwebben, nevelslierten,
de geheimen van de mist.
Wie dit feest niet mee wil vieren
heeft zich in de herfst vergist.*

Zeg dat Pinkelotje (<http://www.pinkelotje.nl/herfst.html>) het gezegd heeft!

